

นมัสการ อาจารย์สุชาโต

เมื่อประมาณสองสามวันก่อน ผมได้รับข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่ไปที่มาของการบวชภิกษุณี ณ เมืองเพิร์ธ ซึ่งมากกว่าที่ผมเคยมีในสัปดาห์ก่อน ตอนที่ผมได้เขียนจดหมายแสดงความยินดีไปหาท่าน ข้อมูลที่ผมได้รับมาใหม่นี้ ทำให้ผมสามารถมองเห็นภาพผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการบวชภิกษุณีได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ในตอนที่ผมได้เขียนจดหมายไปหาท่านอาจารย์ในตอนนั้น ผมไม่นึกถึงความสัมพันธ์ระหว่างเหล่าคณะสงฆ์และระหว่างพระสงฆ์ด้วยกันเองนั้นจะมีเป็นปึกแผ่นกันถึงขนาดนี้ ซึ่งก็แน่นอนล่ะว่า จากการกระทำดังกล่าวอาจารย์พรหมวังโสและท่านจะถูกถอดออกจากการเป็นวัดสาขาของหลวงปู่ชา จากการวินิจฉัยสิ่งที่เกิดขึ้นในประเด็นนี้ ผมถูกขอร้องให้เปลี่ยนแปลงสิ่งที่ผมได้แสดงความคิดเห็นไปในจดหมายที่ผมได้ส่งให้ท่านเมื่อสัปดาห์ที่แล้ว ซึ่งผมได้อนุญาตให้เผยแพร่ในเว็บไซต์ของท่าน จะเป็นการขอบคุณเป็นอย่างสูงหากท่านจะนำจดหมายฉบับนี้ลงไปในเว็บไซต์เดิมของท่านด้วยเพื่อเป็นการอธิบายสิ่งที่ผมได้วินิจฉัยเกี่ยวกับการบวชให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ก่อนอื่น ผมอยากจะทำความเข้าใจว่าโดยหลักการแล้วผมเป็นผู้ที่สนับสนุนการบวชภิกษุณีอย่างเต็มตัว ผมเห็นว่าสตรีผู้มีความคิดที่จะบวช ไม่ว่าจะมาจากฝ่ายมหานิกายหรือเถรวาทก็ตาม เมื่อได้รับการบวชเป็นภิกษุณีอย่างเป็นทางการแล้วนั้น มีสิทธิ์อันชอบธรรมในการร่วมสังฆกรรมตามพระวินัย และผมก็ยังเชื่ออีกว่าการที่ภิกษุณีกลับพินคีนมาอีกครั้ง โดยที่ยังไม่เป็นที่ยอมรับของเหล่าภิกษุสงฆ์นั้นเป็นคำสั่งของฝ่ายเถรวาท

ในเวลาเดียวกันนั่นเอง จากมุมมองของคณะสงฆ์ของวัดสาขาหลวงปู่ชา รวมทั้งประธานคณะสงฆ์ต่างๆ ในสายนี้ ซึ่งเป็นที่น่าเสียใจว่าผมจึงถูกรวบรัดให้สรุปการกระทำของอาจารย์พรหมวังโสและท่านนั้นว่าเป็นการกระทำที่ผิดเนื่องจากการบวชที่ปราศจากการไตร่ตรองและได้ปกปิดเป็นความลับ ในความคิดของผม หากในความเป็นจริงแล้ว ท่านอาจารย์พรหมวังโสก็เป็นผู้มีบทบาทสำคัญและได้รับการยอมรับนับถือเป็นอย่างยิ่งท่านหนึ่ง ท่านน่าจะนำประเด็นดังกล่าวมาหารือกันในที่ประชุมกับเหล่าพระเถระ หรือใช้กลยุทธ์อันแยบคายในการเกลี้ยกล่อมให้พระเถระท่านอื่นเห็นด้วยกับท่านในที่สุด ท่านอาจจะค้านว่า อาจารย์พรหมวังโสและท่านเองได้พยายามที่จะดำเนินการประเด็นดังกล่าวมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานแล้วแต่ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งผมก็ไม่แน่ใจว่าจะมีความคืบหน้าใดต่อไปอีกหรือเปล่า โปรดอย่าลืมว่าประธานสงฆ์จำนวนมากในยุโรปและเหล่าศิลาคารา ก็ได้เข้าร่วมการประชุมที่เมืองฮัมบูร์ก ซึ่งถือเป็นก้าวอย่างที่สำคัญในการทำให้ประเด็นการบวชของภิกษุณีนี้นับหน้าขึ้นมาก ยิ่งไปกว่านั้น การประชุมประธานสงฆ์โลกได้ถูกกำหนดสถานที่ในการจัดเป็นที่วัดโพธิญาณในเดือนธันวาคม ซึ่งประเด็นของภิกษุณีถือเป็นประเด็น

หลักของการประชุมในครั้งนี้ ท่านเพียงแต่รอดด้วยใจอดทนแค่อีก 6 สัปดาห์ ประเด็นนี้ก็จะถูกหยิบยกเข้ามาหารือกันในการประชุมแล้ว

ผมเชื่อว่า แม้แต่พวกท่านทั้งสองก็ยังคิดว่าประเด็นการบวชของภิกษุณีนี้นั้นมาถึงจุดที่กำลังจะได้ข้อสรุป การประชุมในเดือนธันวาคมจะเป็นเหมือนเวทีในการประกาศการตัดสินใจครั้งยิ่งใหญ่นี้ หรือถ้าจะมองในแง่ร้ายสักหน่อยว่า แม้การประชุมดังกล่าวจะได้ผลออกมาเป็นที่น่าพอใจสักเพียงใด แต่ที่นั่นก็สามารถใช้เป็นสถานที่ในการประเมินสถานการณ์ว่าจะออกมาในรูปการใดได้ หากในที่ประชุม เหล่าประธานสงฆ์จากทั่วโลกเห็นชอบกับการบวชภิกษุณี ท่านก็จะมีสิทธิ์อันชอบธรรมในการจัดการบวชขึ้นซึ่งได้รับการเห็นชอบจากเหล่าสงฆ์จากวัดสาขาของหลวงปู่ชาแล้วด้วย (หรืออย่างน้อยที่สุดจากวัดสาขาในต่างประเทศ) และความรู้สึกที่ไม่ดีต่างๆ ก็จะลดน้อยลง ในทางตรงกันข้าม หากการเสนอเรื่องการบวชของภิกษุณีถูกคัดค้าน อาจารย์พรหมวังโสก็จะมีทางเลือกที่น่าจะเป็นที่ยอมรับกว่านี้ได้ ท่านอาจจะตัดสินใจเลือกถอดถอนตัวท่านเองออกจากวัดสาขาของหลวงปู่ชาและจัดการบวชขึ้นในฐานะพระเถระชั้นผู้ใหญ่ โดยที่ไม่อาศัยเครดิตจากการเป็นวัดสาขาของหลวงปู่ชาเพื่อการบวชครั้งนี้ หรือมีฉะนั้น ในขณะที่ท่านยังดำรงความเป็นหนึ่งในวัดสาขาของหลวงปู่ชา ท่านสามารถยื่นกรานในการบวชโดยแจ้งให้ที่เหล่าสงฆ์ในวัดสาขาของหลวงปู่ชาได้รับทราบถึงก่อนตัดสินใจนี้ก่อน แน่แน่นอนว่าสิ่งนี้เป็นการเสี่ยงที่ท่านจะถูกคว่ำบาตรจากเหล่าคณะสงฆ์ แต่อย่างน้อยที่สุด กระบวนการการตัดสินใจการบวชภิกษุณีนี้นี้ ได้ถูกทำอย่างเปิดเผย และได้มีความพยายามในการหารือแล้วแม้ว่าจะไม่เป็นผลสำเร็จก็ตาม การจัดการบวชอย่างลับๆ โดยไม่มีการฟังความคิดเห็นหรือแค่ความรู้สึกของเหล่าสงฆ์ในสายของท่าน การกระทำดังกล่าวก็เปรียบเสมือนท่านทำตัวเป็นปรปักษ์กับเหล่าสงฆ์ในวัดสาขาของหลวงปู่ชานั้นเอง แต่หากท่านมีความรอบคอบในการตัดสินใจมากกว่านี้ แรงเสียดทานเหล่านี้ก็จะลดลง

ความคิดเห็นของผมครั้งนี้สอดคล้องกับที่ผมเคยได้นำเสนอ ณ เมืองฮัมบูร์ก ซึ่งผมได้กล่าวไว้เป็นภาคผนวกท้ายจดหมายฉบับนี้ และผมขอส่งกำลังใจไปให้อาจารย์พรหมวังโสในการยื่นหยัดเพื่อการฟื้นคืนของภิกษุณีของฝ่ายเถรวาทด้วย

ภาคผนวก

การฟื้นคืนของการบวชภิกษุณีในฝ่ายเถรวาท

(อ้างอิงจากวารสารภิกษุโพธิที่ได้นำเสนอในการประชุม

เรื่องการบวชของภิกษุณี ณ เมืองฮัมบูร์ก กรกฎาคม 2550

...และหนึ่งในประเด็นสุดท้ายที่เราจะพูดคุยกัน ซึ่งผมจะขอก้าว โดยย่อๆ เกี่ยวกับกลยุทธ์ในการฟื้นคืนของเหล่าภิกษุณี แน่นนอน ต้องมีคำถามว่า “การบวชภิกษุณีนั่น เหล่าสงฆ์สามารถกระทำการบวชได้เองอย่างเป็นอิสระหรือควรจะได้รับ การอนุমัติจากเหล่าพระเถระผู้มีอำนาจในการตัดสินใจก่อน” คำถามนี้เป็นคำถามที่ละเอียดอ่อนมากซึ่งถือว่าเกี่ยวพัน โดยตรงกับการดำเนินชีวิต และการปฏิบัติของเหล่าสงฆ์ อันที่จริง คำถามข้างต้นอาจจะเกินไปสักหน่อย เนื่องจากการบวชของภิกษุณีนั่น ได้เริ่มขึ้นแล้ว แต่ผมก็ยังคงคิดว่าคงจะเป็นประโยชน์มากทีเดียวที่เราจะสะท้อนประเด็นนี้เพื่อให้มั่นใจว่าเหล่าภิกษุณีจะสามารถถูกมองรวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับภิกษุได้

ในความเห็นของผมนั้น เหล่าภิกษุที่รวมกันเป็นสายขนาดใหญ่ อาทิเช่น นิกาย (ทับศัพท์ **Nik ya**) หรือ เหล่าพระสงฆ์สายต่างๆ ควรมิมิตรร่วมกันในประเด็นนี้ภายในสายของตน และเมื่อความพยายามในการโน้มน้าวชักจูงนั้นยืดยาวออกไป เหล่าพระสงฆ์ที่ต้องการจะฟื้นคืนภิกษุณีควร จะพิจารณาว่าจะยังคงดำเนินการบวชภิกษุณี โดยปราศจากการปรึกษาหารือและการเห็นชอบหรือไม่

แม้ว่าอาจจะยังไม่มี การกำหนดให้เป็นมาตรฐานเดียวกันในฝ่ายสงฆ์เถรวาท แต่ก็ดู เหมือนว่าเหล่าสงฆ์นั้นถูกกำหนดให้ปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกัน ราวกับว่ามาตรฐานนั้นถูก กำหนดขึ้นแล้ว การตัดสินใจและการกระทำอะไรก็ตามควรอยู่บนพื้นฐานของการดำรงตนที่ดีและ ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของเหล่าสงฆ์ โดยทั่วไปแล้ว เมื่อกลุ่มของเหล่าสงฆ์กลุ่มหนึ่งตัดสินใจ ที่จะบวชภิกษุณีโดยปราศจากความยินยอมจากประธานเหล่าสงฆ์นั้น หรือปราศจากมิตรร่วมกันจาก เหล่าสงฆ์ด้วยกันเอง ถือว่าเป็นการเสี่ยงอย่างมากที่จะให้เกิดการแตกกันภายในกลุ่มของสงฆ์ หรือ แม้ว่าจะไม่ได้เป็นสาเหตุโดยตรงของการแตกแยกอย่างไม่มีชิ้นดี แต่ก็ทำให้สงฆ์แบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย ซึ่งมีความคิดคนละขั้วกัน โดยสิ้นเชิงในประเด็นคำถามว่า สตรีผู้ผ่านกระบวนการ “อุปสัมปatti” นั้น ได้ถือว่าการบวชที่สมบูรณ์แล้วหรือไม่ ซึ่งถือเป็นคำถามที่สำคัญทีเดียว กล่าวโดยสรุป ถ้า ในหลักการแล้วผมเชื่อว่า มันยังมีแนวทางหรือหนทางในการบวชและการฟื้นคืนของภิกษุณีในฝ่าย เถรวาท แต่ต้องกระทำด้วยความระมัดระวังรอบคอบเนื่องจากกระทบเรื่องของความเป็นเอกภาพใน เหล่าสงฆ์ เพราะไม่เช่นนั้น เหล่าสงฆ์จะถูกแบ่งเป็น 2 ฝัก 2 ฝ่าย ฝ่ายหนึ่งซึ่งเป็นส่วนใหญ่อาจมอง ว่าภิกษุณีนั่น ไม่สามารถฟื้นกลับมาได้ ส่วนอีกฝ่ายหนึ่งก็กลับยอมรับการมีเกิดขึ้นและมีอยู่ของ ภิกษุณี

อย่างไรก็ตาม ในประเด็นนี้ ควรจะพิจารณาอีกด้วยว่า ยังคงมีเหล่าพระอาวุโสที่คัดค้านการเสนอการฟื้นคืนของภิกษุณีในทุกประตู ในกรณีนี้ เหล่าสงฆ์ที่มีความต้องการจะฟื้นคืนเหล่าภิกษุณีกลับมานั้นจะถูกมองว่าเป็นผู้ที่เชื่อในความคิดของตนมากกว่าที่จะเชื่อฟังพระเถระที่อาวุโสกว่า แต่ผมก็มองว่าจะเป็นการดีมากกว่าที่จะเชิญพระเถระอาวุโสเหล่านี้เข้าสู่กระบวนการพิจารณาด้วย ซึ่งจำเป็นต้องมีความอดทนและความมุ่งมั่นอย่างไม่ลดละในการโน้มน้าวพระเถระเหล่านั้นคล้อยตามตน วิธีแบบนี้ก็เป็นวิธีที่รอบคอบมากกว่าการกระทำที่ใจเร็วควนได้ซึ่งอาจก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบต่อเหล่าสงฆ์นั่นเอง ตัวอย่างที่ดีก็อยู่ในประเทศศรีลังกา จะเห็นได้ว่าพระเถระอาวุโสนั้นได้ค่อยๆ เปลี่ยนแปลงความคิดของตนในช่วง **10** ปีที่ผ่านมา ซึ่งท่านได้รับฟังและเริ่มเห็นคล้อยตามในประเด็นเรื่องการบวชภิกษุณี ดังนั้น การนำเสนอเรื่องการบวชภิกษุณีนั้นจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการหารือกับพระเถระอาวุโสหรือเหล่าสงฆ์ก่อน และค่อยๆ พยายามทำให้ท่านเหล่านั้นเห็นด้วยหรือคล้อยตาม ซึ่งถือเป็นการให้เกียรติและไม่เป็นการมองข้ามท่านเหล่านั้นด้วย